

Naut Aran traslade tà Governacion er expedient de segregacion d'Arties-Garòs

En darrèr plen ordinari dera legislatura, eth consistòri demane qu'era delimitacion deth PEIN non afècte a finques particulars

III Er ajuntament de Naut Aran s'amassaue dimèrcles en cò qu'ère eth darrèr plen ordinari convocat ena presenta legislatura. Entre es acòrds que s'artenheren,

laguens des punts dera orde deth dia, subergés eth traslat der expedient de segregacion d'Arties-Garòs de Naut Aran tath Departament de Governacion dera Generalitat entà

que se pronóncie sus aguest ahèr.

En madeish plen s'aprovèc tanben demanar ara Generalitat que tengue en compde es allegacions presentades

contra eth plan d'Espacis d'Interès Naturau (PEIN) d'aguest tèrme municipau en qué se demane qu'eth plan d'espacis protegits non afècte as finques particulars.

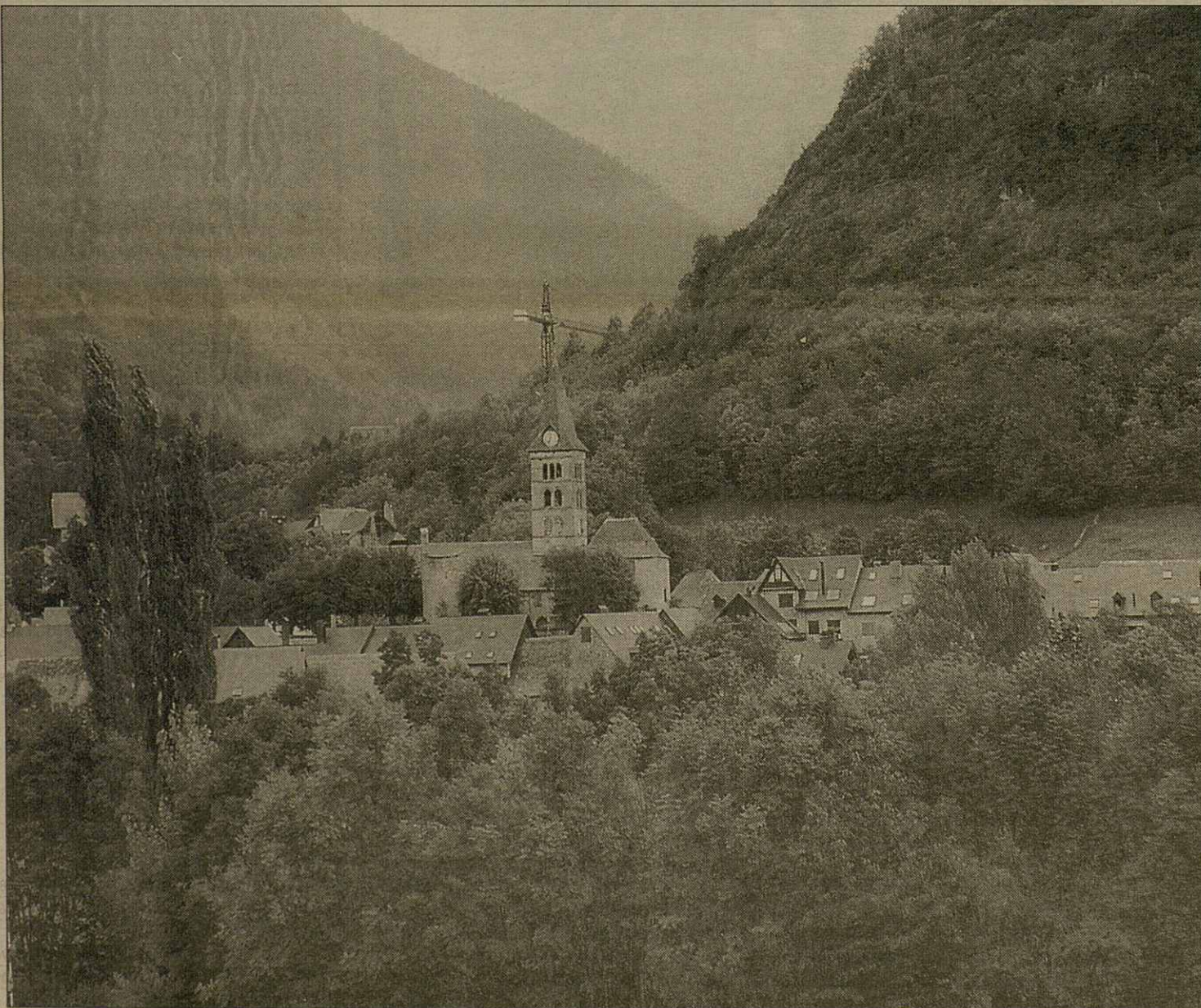
Es militants d'Unitat d'Aran s'amassen en assamblèa

IV Es militants dera formacion politica d'Unitat d'Aran s'amassèren, dimenge en Betren, ena assamblèa generau deth partit entà tractar diuersi ahèrs intèrns qu'an a veir damb eth sòn futur de cara as pròplèus eleccions municipaus. Un des punts que s'acordèren, en tot sosmeté-se a votacion, siguec eth nòm damb eth quau se presentarà UA tot formant coalicion damb eth grop Gent d'Aran. Un aute punt que s'aprovèc siguec era signatura d'un nau protocòu de collaboracion entre aguesta formacion e eth partit des Socialistes de Catalunya.

MIRALHEM-MOS

VIII Tamb era imatge encara viua des darrères catastròfes des Aups, auem volut dedicar ua cronica dera nòsta seccion tà un fenomèn plan coneishut ena Val: es lauets. Ara que comence a lúder tamb força eth solei e se des.hè era nhèu, aguest fenomèn segur que serà notícia en parçan quauque dia d'aguesti, mès que demoram que no'n sigue negatiuament.

Entà pr'amor de conèisher era tematica de primèra man qu'auem anat a visitar dues personas bones coneishedores dera geografia des sòns respectius municipis: d'Es Bòrdes e d'Arròs, o cò qu'ei parièr, dera Artiga de Lin e dera arribèra deth Varradòs, dues vals segondàries dera Garona. Aquiu mos an explicat eveniments, quauqu'un d'eri tragics, que demoren ena sua ment e, pr'amor dera transmission orau, dilhèu tanben ena imatge collectiua des aranesi com uns des riscos mès vedibles dera montanha.

En expedient se detalhen es limits de çò que serie eth nau municipi

SILVIA PUERTOLAS

CARNET DE MANIPULADORS D'ALIMENTS

- **BAQUÈIRA:** Otèl Montarto.
Corset eth dia 22 de març entàs 18,00 ores
Examen eth dia 25 de març entàs 18,00 ores.
- **VIELHA:** Sala d'actes dera Escòla Garona
Corset eth dia 17 de març entàs 18,00 ores.
Examen eth dia 24 de març entàs 18,00 ores.
- **BOSSÒST:** Sala der edifici dera Hònt deth Ruste.
Corset eth dia 23 de març entàs 18,00 ores.
Examen eth dia 25 de març entàs 12,00 ores.

ERA ENTREVISTA

Ricard Mombiedro
Escòla de Snowboard Val d'Aran

"Volem promocionar er snowboard damb ues charrades informatiues pes estudis"

Silvia Puértolas
SALARDÚ

Silvia Puértolas. Coma un des pioners der snowboard en Aran, quan decidís, amassa damb d'auti aficionats ad aguest espòrt, introduí-lo en parçan?

Ricard Mombiedro. A començaments des ans 90 regularisèrem, a traüers der Ajuntament deth Naut Aran, er ensenhament d'aguest espòrt en Baquèira. Formèrem ua societat tamb quate companhs mès, dempús prenèrem un locau en Saldú en tot que dus ans mès tard tanben mos situèrem en Baquèira. Aguesti sigueren es inicis de çò que se coneish ara coma era Escòla de Snowboard dera Val d'Aran, ua empresa totaument privada.

S.P. Guairi monitors ne formen part?

R.M. Actuaument compdam damb dètz-e-ueit monitors. Tanben me cau dèder qu'era exclusivitat en ensenhament d'aguest espòrt en Baqueira l'a era Escòla Espanhòla d'Esquí, mès pòg a pòc aguesta exclusivitat se va trencant en favor nòste e dera clientèla.

S.P. Alavetz laguens dera estacion com s'organisen?

R.M. Auem ua empresa de servicis damb loguèr de materiau, botiga e professorat plaçada en Baquèira a on aufrim monitors en ensenhament der snowboard. Totun, non compdam damb cap de privilegi coma pòt auer era Escòla d'Esquí, ja sigue en melhors prètzis enes forfaits, cafeteries, eca. Em era nòsta promocion de manèra particulara.

S.P. Quina titolacion a d'auer un monitor entà formar part dera Escòla d'Snowboard dera Val d'Aran?

R.M. Entà poder entrar a formar part deth collectiu coma un professor mès s'a d'auer era titolacion dera Associacion Espanhòla, coma minim eth nivèu 1. Ara, a mès de hèr çò que se coneish coma blòc específic entà cada nivèu, s'a d'auer tanben un blòc comun a toti es espòrts.

S.P. Recep bèth tipe de ajuda a nivèu d'Escòla tot e èster ua iniciatiua privada?

R.M. Non. En èster ua empresa privada non ne recebem cap, mès auem collaborators e patrocinadors que mos ajuden economicament.

S.P. Premanissen bèth tipe de competicion?

R.M. Òc. Est'an passat, per exemple, ja organisèrem eth primèr boarder cross, en tot qu'eth vint-e-ueit de hereuèr d'enguan premanirem eth dusau. Ara, eth pròpleu 24 de març, hèm ua pròva dera modalitat que coneishem coma free ride extrem en Circ deth Bacibèr.

S.P. Ath marge dera Escòla dera quau vostè n'ei gerent e administrador, particularment tanben ei vinculat damb era Federacion Espanhòla

SILVIA PUÉRTOLAS

d'Espòrts d'Iuèrn de qui depen aguest espòrt.

R.M. Era Federacion Espanhòla d'Espòrts d'Iuèrn compren toti es esports de nhèu. Ara çò que se saje de hèr ei era creacion dera Escòla Espanhòla sonque de Snowboard. Era mia vinculacion damb era Federacion vié perque sò ath laguens deth Comitè Assessor d'aguest espòrt e ara ora sò eth President deth Comitè d'Ensenhament dera Associacion Espanhòla de Snowboard.

S.P. En qué se trabalhe des d'aguesti organismes?

R.M. Ara programam eth nivèu dus e tres de tecnicos de snowboard.

S.P. Quin tipe de gent practique aguest espòrt e de quines edats?

R.M. Se hèssem ua analisi de quina ei era edat damb mès practicants dideria qu'ei sustot era gent joena, des dotze as setze ans a on er increment, enes darrèr tempsi, ei molt fòrt e dempús tanben gent d'edats comprenudes entre es trenta e quaranta ans.

S.P. Mos parle deth nivèu competitiu des corredors aranesi.

R.M. Ena Val d'Aran pensi que i a es melhors corredors espanhòus, sustot ena modalitat que nosati coneishem coma aupin. Auem a Núria Moga des femines e a Albert Mombiedro des òmes. En cas de Núria, per exemple, a nivèu internacionau se trape entre es vint primèrs deth mon. Çò que manque ei veir com gesseràn es com-

petidors mès joeni. Ei un trabalh laboriós en quau s'a d'anar auançant sustot damb era promocion escolara tà qu'es mès petits s'ac passen ben hèn snowboard e quan agen ua edat mès auançada poguen èster plan competitiu.

S.P. Pense qu'aguest espòrt a cabuda laguens deth recentment format Conselh Assessor d'Esquí?

R.M. De het jo anè entà ua amassada d'aguest conselh mès ja ère basicament estructurat. En aguest sentit ara s'aurie de presentar un projecte tà entrar a formà-i part e a compdar d'aquiu trabalhar en un programa concret.

S.P. Ara des dera Escòla premanissen, ua promocion der espòrt a nivèu des estudis.

R.M. Enes mesi de març e abriu son previstes ues charrades enes estudis aranesi a cargue de gent formada a nivèu competitiu. Tanben auem previst, aguesti madeishi mesi, ua jornada en Beret jos eth nòm "Vene a jogar a snowboard damb nosati" en qué, dempús d'èster es mainatges plenament informats sus er espòrt, se desplaçaràn entara estacion damb gent qualificada entà practica-lo. Açò ei çò que comentaua abantes entara promocion dera Escòla e er espòrt.

S.P. Quines modalitats se coneishen laguens der snowboard?

R.M. N'i a força. Es mès tipiques son er aupin, que se hè damb bòta dura e

PERFIL

Ricard Mombiedro de Castellar-nau neishec en Lhèida eth 26 de mai de 1964 tot e qu'a viscut tostem ena Val d'Aran. En tot volèmos apropar a ua des activitats esportives vinculades damb eth mon dera nhèu auem volut parlar damb Mombiedro entà que mos hèsque cinc sòs dera introduccion der snowboard en parçan. Eth a estat un des principaus possaires ena sua practica. A començaments des ans 90 cree eth sòn pròpi negòci adreçat ara clientèla d'aguest espòrt e amassa damb professors de snowboard lo començen a promocionar. Ricard Mombiedro, que s'a criat en ua familha d'esquiadores ena modalitat d'aupin, abandonau es dues taules en tot trabalhar en snowboard, un espòrt plan mès nauèr. En aguesti moments ei gerent e administrador dera Escòla de Snowboard Val d'Aran, ua empresa privada. A mès ei membre deth Comitè Assessor dera seccion de snowboard dera FEDI e President deth Comitè d'Ensenhament. Ena Val d'Aran s'encuede dera seccion d'aguest espòrt ath laguens deth club CAEI.

taula aupina, damb es especialitats d'eslalom parallèl e gigant. Tanben eth half pipe o de miei tub, eth boarder cross, en qué es competidors gesen de quate en quate e se eliminan per K.O. o era de free ride, que consistís en cercar montanhes damb ua certa pendent e dificultat. Aguestes vierien a èster quauqu'ues d'eres.

S.P. Coneish d'auti endrets en qué s'agen organisa en aguest espòrt per miei dera creacion d'escòles d'iniciatiua privada?

R.M. Pensi qu'èm en un lòc plan privilegiat e a mès èm un shinhau er exemple de d'auti lòcs. Damb dètz-e-ueit monitors non pensi pas que ne i age cap pariera en Estat Espanhòu. Mès me còste que de mès petites òc que se n'an creat.

S.P. Mos parle dera seccion de snowboard deth club CAEI.

R.M. Laguens der snowboard tanben m'encuedi dera seccion qu'a aguest espòrt en club CAEI. Era grana majoria de corredors de competicion èm sòcis deth CAEI e çò que se hè ei tramitar es licències e targeta de federat des d'aquiu entà poder prener part enes competicions. En aguest sentit me cau híger qu'aguest club ei eth pionèr en snowboard en Aran damb boni representants, non sonque a nivèu senior, senon tanben de competidors d'edats inferiores qu'en quauque cas son calats laguens der equip nacionau.

JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora general

VICENT SANCHIS
Director
LLUÍS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLAS

Producció tècnica:
JORDI PELÁEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÀS
JORDI RIBAS

Centralita Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15
Consell de Cent, 425 - 08009 Barcelona

Telefons a la Vall d'Aran
Redacció: 609 50 92 02
Publicitat: 608 69 29 50

DI: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

Governacion s'aurà de prononciar sus era segregacion d'Arties-Garòs deth Naut Aran

Er ajuntament deth Naut Aran, amassat en plen, demane qu'era delimitacion deth PEIN non afècte as finques de particulars

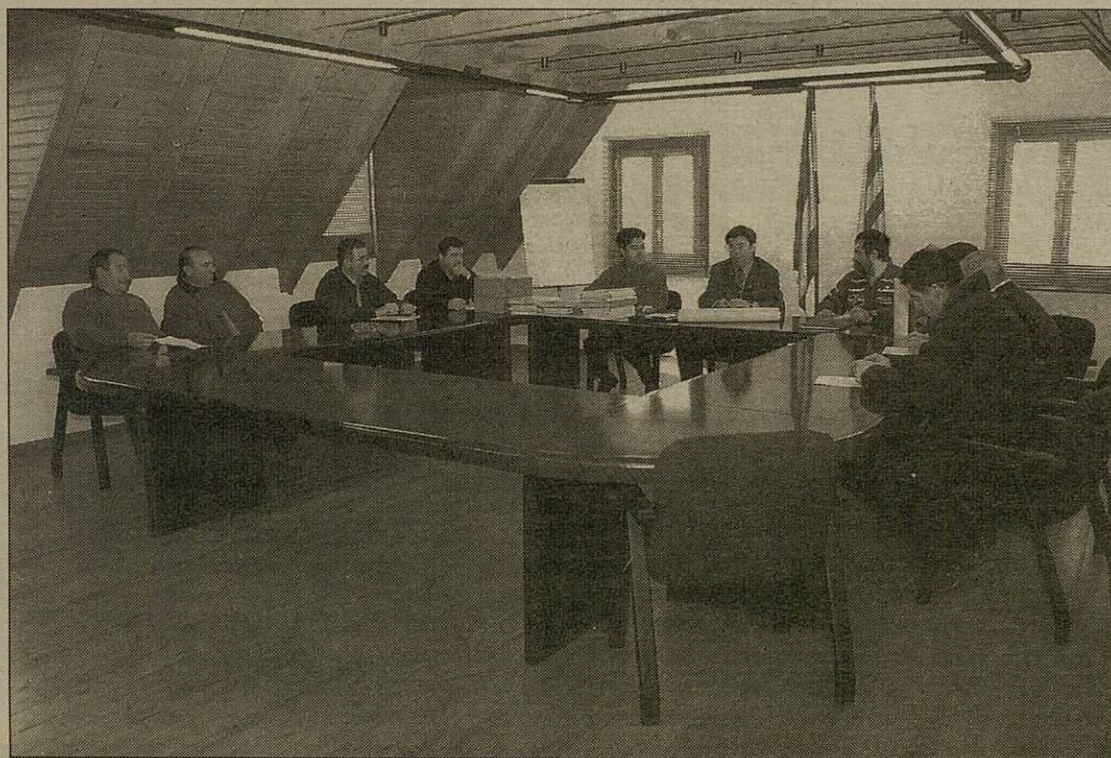
Silvia Puértolas
SALARDÚ

Er ajuntament deth Naut Aran acordèc dimèrcles, en darrèr plen ordinari dera presenta legislatura, tras-ladar entath Departament de Governacion dera Generalitat er expedient de segregacion de Arties-Garòs.

En aguest expedient, se i detalhen quini serien es limits deth nau municipi atau coma es allegacions presentades pendent eth temps qu'a demorat en exposicion publica.

D'aguesta manèra eth consistòri met en mans dera Generalitat era decision de dar lum verda a çò que serie un nau municipi dempús de tot un long procès que s'iniciaue en an 1982 quan Arties-Garòs ja demanèc aguesta segregacion, un ahèr qu'en aqueri moments demorèc arturat.

Siguec en an 1986, alavetz a peticion de Pujòlo, quan se sollicitèc de nau era segregacion. Non siguec enquiar an 1995 quan s'aprovaue en session plenària amiar entà dauant es tramits de besonh entà auançar ena voluntat des

Er ajuntament s'amassèc en darrèr plen ordinari dera presenta legislatura

vesins, en tot qu'en 1998 se hège en plan de delimitacion deth tèrme.

Er alcalde deth Naut Aran, Víctor León, matisèc en tras-cors deth plen qu'ara a

d'èster era Generalitat qui s'a de prononciar ath respècte". Cau díder que, sus aguest ahèr, vié de gèsser ua lei que non permet era segregacion de municipis de mens de 2000

abitants. En aguest sentit des der Ajuntament tanben se demane que dat qu'era peticion de segregacion se hec abantes dera entrada en vigència dera lei non se aplique de forma retroactiva dat qu'aguest expedient ère dejà començat.

Segontes León: "en cas qu'era Generalitat tengue en compde era lei e non se volgue considerar era voluntat des vesins d'Arties-Garòs, er ajuntament agotarà totes es vies entà sajar de respectà-la".

Se eth Departament de Governacion no accèpte era segregacion, Naut Aran non descarte portar eth cas dauant deth Tribunal Superior de Justícia.

Allegacions ath PEIN

Ath marge d'aguest ahèr d'auti sigueren es punts dera orden deth dia que tanben s'aproverèn.

En aguest sentit cau destacar es allegacions presentades per Ajuntament deth Naut Aran, Arties-Garòs e Tredòs, atau coma propietaris de

terrens en Valarties, Ruda e Aiguamòg, contra eth Plan d'Espacis d'Interès Naturau (PEIN). Eth plen s'aprovèc en aguest sentit sollicitar ara Generalitat que tengue en compde es allegacions presentades e se demane qu'en plan d'espacis protegits deth Naut Aran non s'includisquen finques particulars, en tot afectar sonque ara montanha publica.

Segontes explicaue, Víctor León, "aguesti espacis protegits pòden ipotecar es activitats tradicionaus des particulars que ven coma finques dera sua propietat son ath laguens d'aguest PEIN". En aguesti moments ues 207 finques de propietat privada son contemplades en plan.

D'auti acòrds

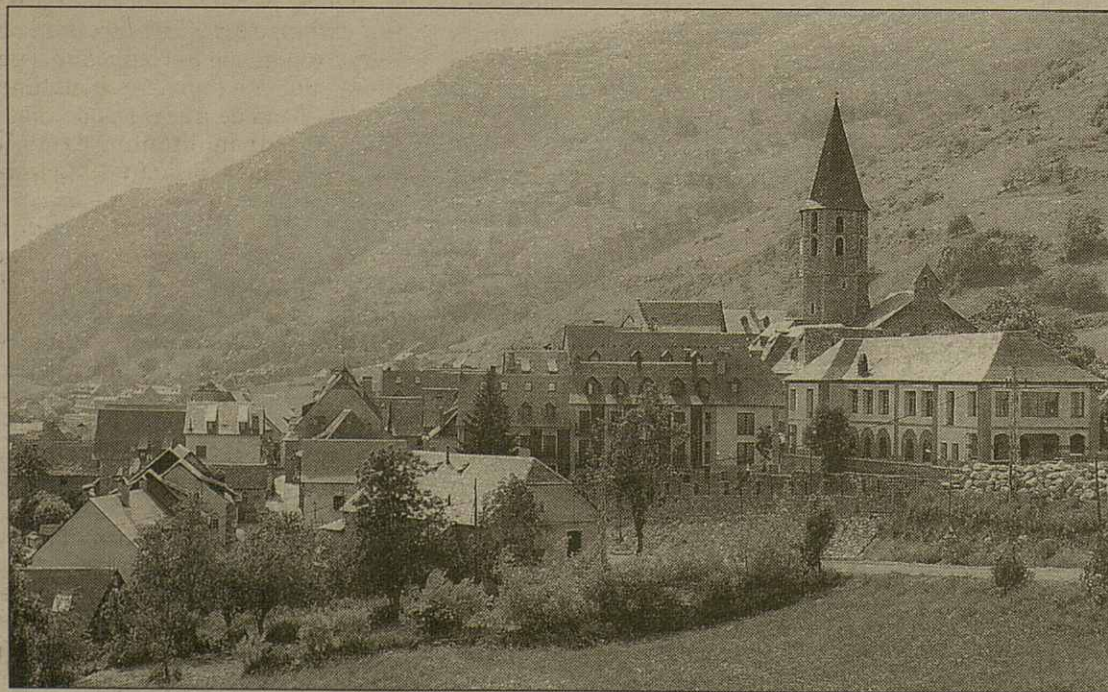
En plen s'acordèc tanben amiar entà dauant eth projecte d'òbra dera adequacion dera Plaça deth Poliesportiu de Salardú, damb 18 milions de pessetes, entà abilità-la coma espaci de lèser. Tanben se dèc lum verda ath projecte d'òbra dera prumèra fasa d'un parking public en Gessa.

Per çò que hè a òbres e servicis s'acordèc encomanar es projectes entath bastiment deth locau social d'Unha e era urbanisacion deth carrèr Sant Pelegrin d'Arties.

Dus auti punts dera orde deth dia sigueren era aprobacion dera cession dera titularitat des terrenes dera zòna a on ei plaçat eth depòsit d'aigua de Bagergue ar ajuntament d'aguesta entitat menor e era adjudicacion definitiva, damb setze milions e miei de pessetes, dera òbra deth nau depòsit d'aigua en Garòs.

Un aute des punts siguec eth que hège referència ara aprobacion iniciala des compdes der Ajuntament der an 98. Eth consistòri a en aguesti moments un sobrant, der anterior exercici, de 171 milions de pessetes. Uns sòs que, segontes auançaue Víctor León: "se poirien destinar a incorporar òbres e servicis non contempladi enes presupòsti der an 1999".

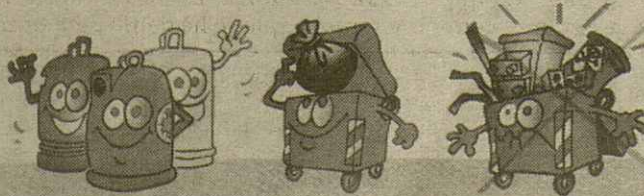
Per ua auta part, tanben se sosmeteren a votacion e s'aproverèn dues propòstes d'acòrd que viren ath torn d'ua campanha de solidaritat damb eth pòble de Kosovo e ar autrejament, en tot coincidir damb era celebracion des vint ans d'ajuntaments democratics, d'ua placa commemoratiua entà còssos, alcaldes e vocaus qu'en bèth moment an format part dera vida publica deth Naut Aran.

Naut Aran a presentat allegacions contra eth PEIN

UA VAL D'ARAN LÍMPIA

- TRÈIR ERA LORDÈRA DEMPÚS DES 20 OR, DETH SER
- NON MÉTER LIQUITS LAGUENS DES CONTIENEDORS
- PLEGAR ES CAISHES DE CARTON, ENTÀ REDUÏR ETH VOLUM

- UTILISAR ES CONTIENEDORS DE LHAUNES E DE VEIRE.
- MÉTER TOSTEMP ERA LORDÈRA EN UA BOSSA E LAGUENS DETH CONTIENEDOR.
- NON MÉTER LAGUENS ES CONTIENEDORS, MAQUINES, TARCUM D'OBRA, MÒBLES, ECA.

Unitat d'Aran, PSC e Gent d'Aran anaràn amassa enes pròplèus municipaus

Redaccion
VIELHA

Es militants dera formacion politica d'Unitat d'Aran s'amassauen dimenge en assablèa generau entà tractar dus ahèrs intèrns qu'an que veir damb eth futur deth partit.

Eth prumèr virèc ath torn deth nòm damb eth quau se presentarà era formacion entàs pròplèus eleccions municipaus en tot formar coalicion damb eth grop Gent d'Aran.

Ei atau que se metie a vota-

cion entre es militants d'UA en tot èster aprovat per unanimitat, eth nòm deth partit qu'a compdar d'ara anarà jos es sigles PSC-Unitat d'Aran-Gent d'Aran (Progrès Municipau).

Tanben ena amassada interna deth partit s'acordèc per unanimitat un dusau punt. Aguest siguec era signatura d'un protocol de collaboracion entre Unitat d'Aran e eth partit des socialistes de Catalonha (PSC), damb eth quau era formacion aranesa participarà mès activament enes decisions

que prengue eth PSC, dehòra deth parçan, sus ahèrs qu'afecten directament ath

territòri. Ei atau que pòran prener part, segontes anonciaue eth secretari d'organizacion deth partit, Francès Boya, "enes organs de decisions politiqües".

Enquia ara ja i auie un protocol signat entre totes dues formacions, que servie entà que UA podésse èster presenta enes actes qu'organisaue eth partit des Socialistes de Catalonha mès sense podé-i participar damb eth sòn vòt. Segontes Boya:

"aguest ei un pas plan important e d'implicacion mès directa damb eth partit".

Per ua auta part, aguest darrèr acord artenhut pes militants s'aurà ara de ratificar damb eth secretari deth PSC, Narcís Serra.

Era assablèa, que siguec presidida peth Secretari Generau d'Unitat d'Aran, Emilio Medán, amassèc mès d'ua cinquantia de militants.

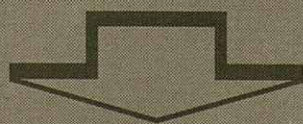

Dirigents d'Unitat Aran ena amassada deth dimenge

telefons d'interès generau

973 64 18 01	Conselh Generau d'Aran	Cò de Saforcada	(25530 Vielha)
973 64 25 69	Archiu Istoric Generau d'Aran	Major, s/n	(25537 Arròs)
973 64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
973 64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
973 64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
973 64 00 80	Pompièrs Val d'Aran	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
973 64 00 04	Espitau Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
973 64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
973 64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 44 62	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campallias, s/n	(25598 Baquèira)
973 64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
973 64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
973 64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
973 64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
973 64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
973 64 12 91	Parròquia de Salardú	Sant Andréu, 1	(25598 Salardú)
973 64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
973 64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
973 64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
973 64 20 44	Mòssos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
973 64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
973 64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
973 64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
973 64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 72 29	Trafic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
973 64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
973 64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
973 64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
973 64 57 26	Infor. torisme Salardú	Balmes, 2	(25598 Salardú)
973 64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
973 64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarniulera, 5	(25530 Vielha)
973 64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 73 03	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
973 64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
973 64 09 79	Cen. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
973 64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
973 64 24 44	Camins des Pirineus	Pas d'Arrò Balshi, s/n	(25530 Vielha)
973 64 08 88	Escòla d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
973 64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
973 64 81 57	Complexe esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 01 95	Parada de taxis (Vielha)	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Coches de linha		
906 33 00 03	Informacion meteorologica		
900 12 35 05	Informacion carretèrs		

EI NOTÍCIA

Es aimants dera Epesca ja pòden practicar aguesta modalitat esportiu des deth dissabte pasat qu'ei quan se daurie era sason ena Val d'Aran qu'enguan se barrarà eth pròplèu 31 d'agost. En aguesti moments ja se pòt pescar ena grana part des arrius aranesi atau coma en determinats punts destinats ara pesca sense mòrt. Tot e qu'era sason ja a començat encara demore barrada era pesca en lacs que se daurirà deth 30 de mai enquiath 30 de seteme. En cas des arrius de nauta montanha era sason anarà deth 8 de mai enquiath 31 d'agost.

SILVIA PUERTOLAS

Es esquiaires alevins competissen en dues curses en Baquèira

Redaccion
VIELHA

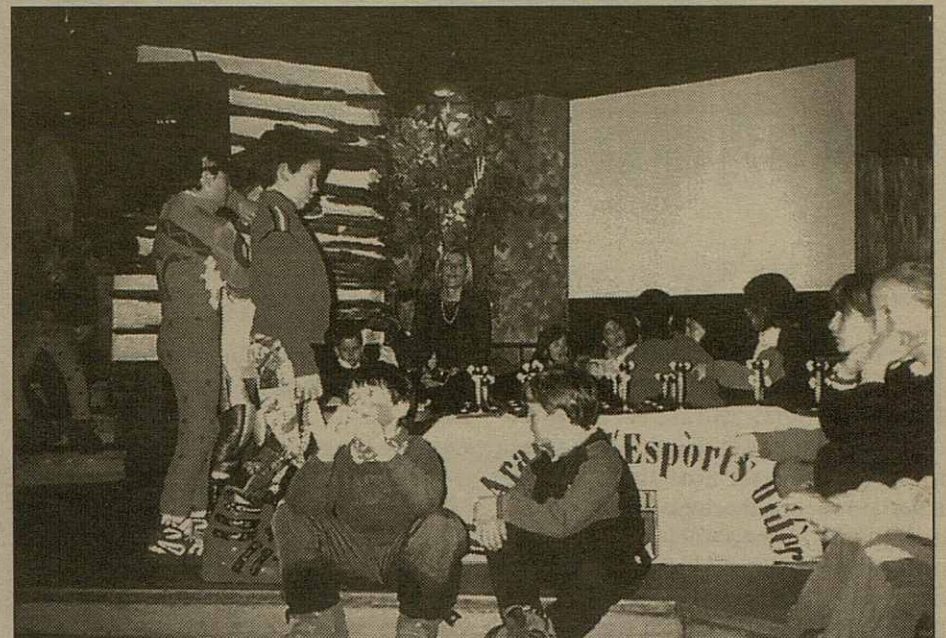
Era estacion de Baqueira Beret acuelhec dissabte dues curses entàs corredors mès petits ena categoria d'alevins: eth Trofeu Amics de Montgarri, organistat peth Club Aranés d'Espòrts d'Iuèrn (CAEI), e eth Gran Prèmi Palhars organistat peth Club Esquí Portainé Palhars (CEPP).

Aguest darrèr, que s'auie de celebrar inicialment ena estacion de Portainé e qu'auie estat aplaçat dus còps per problèms de nhèu, finalment se decidí de hè-lo en estadiu de Beret. Se correnen dues manges e cada ua d'eres corresponec a ua des curses. Prumèr de tot baishèren, dehòra de

concors, bèri mainatges prealevins deth CAEI, ara seguida se desvolopèren es dues competicions oficiaus a on i participèren lèu toti es corredors que s'auien inscrit, uns 170.

Tanben i agueren dus repartiments de trofeus, un que se hec en Beret madeish en acabar era segona manja, e eth d'Amics de Montgarri que se celebrèc ena discotèca Tiffany's de Baqueira, a on, ath delà dera entrèga des copes as guanhadors, se hec un sorteg.

Aguesta jornada siguec, donques, adreçada as corredors mès petits des clubs. Es guanhadors de cada ua des curses sigueren: ena pròva Amics de Montgarri d'Alevins - I hemnes, Andrea Jardí (CAEI), des òmes eth

Ua discotèca pròp dera estacion acuelhec era entrèga des prèmis

guanhador siguec Íñigo Ucelay (CEVA). Des Alevins - II hemnes, eth prumèr prèmi l'artenhec Maria Munguia (CAEI) e Paul de la Cuesta (CAEI) en Alevins - II òmes.

Per çò que hè ara corsa G.P.Palhars

es prumèri lòcs sigueren entà Cristina Gramunt (CAEI) en Alevins - I hemnes e Javier Antes (CEVA) en Alevins - I òmes. Maria Munguia (CAEI), e Oscar Garí (CAEI) sigueren es guanhadors dera categoria Alevins - II dera pròva.

• ESPÒRTS •

FÓTBOL

U.D.BOSSÒST

"Première Division Poule A" Liga Francesa
Pointis Inard OC. 1 - U.D.Bossost 1
Deman dimenge, tàs 15:00 ores en camp deth Aurignac.
Aurignac - U.D.Bossost

A.R.LES

"Promotion Poule A" Liga Francesa
St. Gaudens 8 - A.R.Les 1
Deman dimenge, tàs 15:00 ores en camp deth Les.
A.R.Les - St. Placard

F.C.VIELHA

"2e Division Poule B" Liga Francesa
F.C.Vielha 3 - Roquefort 0
Deman dimenge, tàs 15:00 ores en camp deth Pointis In.OC
Pointis In. OC - F.C.Vielha

ESCÒLA DE FÓTBOL

(Categoria mens 11) Liga Francesa
S. Gesse 3 - Esc. de Fútbol 2
Era categoria de mens 11 descansarà aguesta dimenjada.
(-11)

(Categoria mens 13) Liga Francesa
Aué dissabte, tàs 15:00 ores en camp deth Vielha.
Esc. de Fútbol - St.Martory
(-13)

(Categoria mens 15) Liga Francesa
St.Gaudens II 3 - Esc. Fútbol 6
Aué dissabte, tàs 15:00 ores en camp deth Valentine.
Entente Garonne - Esc. Fútbol
(-15)

(Categoria mens 17) Liga Francesa
Aué dissabte, tàs 15:00 ores en camp der Isle en D'Odon.
Isle en D'Odon - Escòla de Fútbol
(-17)

ESQUÍ AUPIN

Eth passat dimenge se disputaue ena estacion dera Molina era fasa nacionau d'esquí des jòcs escolars. Ua vintia de corredors aranesi preneren part ena pròva que se disputèc enes categories d'alevin e infantil. Aguesti sigueren es guanhadors de cada ua des categories atau coma eth resultat obtengut pes esquiadores aranesi:

CLASSIFICACION

ALEVINS HEMNES
1èra. Ana Planas (Cerdanha)
7au.Estefania Faure(Val d'Aran)
9au.NuriaAlgado(Val d'Aran)
10au.Sandra Solé (Val d'Aran)
11au. Estefania Deobarro (Val d'Aran)
12au. Jenifer Menaje (Val d'Aran)
14au.Esther Vidal (Val d'Aran)

ALEVINS ÒMES
1èr. Sergi Sallent (Cerdanha)
4au.Daniel Gavalda (Val d'Aran)
5au.Cisco Fernández (Val d'Aran)

d'Aran)
11au.Christian Márquez (Val d'Aran)
12au. Joel Barba (Val d'Aran)
13au. Ruben González (Val d'Aran)

Era competicion se hec ena Molina

d'Aran)
INFANTILS HEMNES
1èra. Elena Carrillo (Cerdanha)
7au. Mireia Faure (Val d'Aran)
11au. Ainhoa Jaquet (Val d'Aran)
12au. Patricia González (Val d'Aran)

INFANTILS ÒMES
1èr. Carles Sáenz (Cerdanha)

6au. Sergi Nart (Val d'Aran)
9au. Francisco Dólera (Val d'Aran)

Deman dimenge ei previst que s'amie a tèrme en estadiu de Beret era segona corsa deth Trofeu Air Liquide-Escòla d'Esquí Val d'Aran-Baqueira Beret, organistada peth Conselh Esportiu d'Esquí.

Er inici dera competicion ei mercat entàs 11 ores deth maitin.

FÓTBOL SALA

19au Jornada Liga Temps Liure

ARTIES "X"	0	ESTRELLA DAMM	3
TOTO'S	—	PUJOLO	—
TOBECO	5	ESCOLA	6
CODINA	7	CASH ARAN	11
CAEI-TOYOTA	6	CONS. AMIELL	6
OSSI D'ARAN	8	ARTIES	14

brama

EN POSITIU

Er esforç per hèr veir eth costat bon des accions que se realisen enes diuèrsi àmbits en benefici der aranés e des autes lengües minorisades, ei mès dificil que non pas eth de hèr veir çò de dolent. Ei inerent ath hèt d'èster minoritaris. Ei mès simple destacar es mancances des lengües petites e remercar aqueres dates que revèlen que quede pòc temps de superviuença. Ei senzilh, donques que n'i a tantes de mancances!. Ei tanben simple eth revelar caracteristiques des lengües sense apregondir jamès enes aspèctes de vitalitat, en tot botjà-se peth dessús d'eres, coma ua broma, coma s'era sua conservacion siguesse causa de d'auti e non mos impliquèsse a toti. Son corrents aguesti plantejaments, des des Universitats, des des partits politics, e des de diuèrses organisacions sociaus... e, pòt èster qu'agen rason. Eth temps ac diderà.

Jo voi, peth moment, seguir era ingènua actitud de creir que damb petites causes anaram conservant quauquarren e voi seguir esforçant-me en destacà-les.

Era Notaria de Vielha, gràcies ara gestion conscienta deth sòn titular, pendent eth mes de gèr hec eth quinze per cent de totes es sues escritures en aranés. Ei ua grana causa, per molt que d'auti volguen veir qu'acò signifie que se heren eth ueitanta cinc per cent en d'autes lengües.

Un provèrbi de non impòrte

quin origen, perque a valor uman, ditz : " s'un petit òme, en sòn petit mon, hè ua petita causa, eth mon càmbe". Aguest ei eth miracle.

Ager en Lhèida se presentèc er "Eurocongrés 2000 des espacis occitans e catalans" qu'a era volentat de realisar manifestacions enes principaus ciutats des païsi catalans e des païsi occitans. Es accions (debats, taules redones,...) viraràn ath torn des tèmes mès significats dera vida sociau: er ensenhament, era economia, era cultura,... A ua bona participacion institucionau. A era volentat d'amassar a totes es fòrces sociaus, culturaus, institucionaus ath torn dera idia dera realitat occitanocatalana que molti s'entèsten en qualificar de virtuu mès que non pas de reau. E tot e qu'ei ben cèrt qu'es moviments occitanistes pòrten ua pesada carga de peleges incabades entre eri e que poderiem profitar aguest Bramau entà estigmatizar mès eth moviment contribuïnt a esguinçant-lo per toti es costats, m'estimi mès creir que, maugrat tot ce que i podem trapar, vau mès possar era bontat deth moviment. Era realisacion d'aguest Congrès ei importanta, e cau ua grana participacion; de toti.

Ena revista El Temps deth passat 15 de hereuèr en prumèra plana jos era Creu Occitana, apareishie un titular enigmatic "L'Ultima Oportunitat". En tot eth dossièr de quinze planes, dedicat a Occità-

nia, non se referic tad arren ara Val d'Aran. Produís indignacion aguesta ignorància e mès venquent d'a on ven. Mès, s'ath delà de mostrar era mia indignacion, iniciam un procès, per simple que sigue, d'enfrontament, ben segur que contribuirè a qu'eth moviment occitanista sigue encarà mès trincat. En dossièr d'El Temps i mancauen aspèctes (compartisqui es comentaris de Claudi Balaguer en AUÉ deth 6 de març), mès voi tanben mèter peth deuant era bona aportacion que hè ara causa der Occitanisme qu'ua revista coma El Temps, damb era sua trajectòria e era sua difusion, li age dedicat quinze planes e ua portada. Coma ditz un provèrbi de non impòrte quin lòc (seguraments ei african): un arbe que què hè mès tapatge qu'un bòsc que creish.

Passe talaments coma damb era revista Descobrir qu'en sòn numerò de març ena portada i a eth títol de "Vall d'Aran" en letres màgers e centraus, quan non aurie costat arren respectar eth toponim de "Val d'Aran" e mos aurie hèt un favor encara mès gran.

Çò que se ditz tanben depen de qui ac ditz. Es comentaris senhals auriè un aute contrast s'auesse passat damb eth diari ABC,... per exemple. Es causes tanben depenen de quan se diden. Era recenta nomentada Presidenta deth Senat, Esperanza Aguirre, parlèc, a cambi deth vòt des par-

tits nacionalistes, en discors d'investidura deth passat hereuèr enes tres lengües oficials e autonòmiques der Estat a mès d'en castelhan (naturauments). Un acte testimoniau; coneishem es veritadères sensibilitats dera Sra. Aguirre (mès...ja auria volut qu'auesse parlat en aranés, qu'ei tanben lengua oficial!) e sabem que respon a questions de fòrça des partits politics (non i a senadors aranesi). Mès cau destacà-ne er auanç que damb accions d'aguest tipe e damb eth temps se bastís. Quan en seteme de 1994 en Senat se hec eth Debat sus er Estat des Autonomies e cada Senador pòdec parlar ena sua lengua, er ABC publicuèc en prumèra plana era fòto deth Rei vestit de militar damb un pè de foto en qué cridaue a salvar era pàtria. Ara, ena investidura dera Sra. Aguirre, er ABC sonque se limite a dider qu'er Estat hè cluquets de uelhs as autonomies. Non mos pòt enganhar er ABC, mès ara ei mès positiu que hè cinc ans, tot e que,...coma ditz era frase de non impòrte qui, "ei mès simple atracar un banc que construi-lo" (possible Brecht). Non renóncii a creir qu'en quauqui ans er aranés s'escotarà en Senat e er ABC n'aurà de parlar.

Jusèp Loís Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans - Aran
jsans1@pie.xtec.es

Era artista Mercè Lozano expòse era sua òbra hèta en esmalt ath huec

Redaccion
VIELHA

Ager se daurie ath public, ena aula de cultura dera Caixa deth Penedès en Vielha, ua exposicion d'ues vint-e-cinc òbres elaborades en esmalt ath huec sus cueire. Aguesta ei era tecnica que hè a servir Mercè Lozano, era artista qu'expòse eth trabalh.

Es esmalts ath huec sus cueire se hèn per miei d'ua tecnica que consistís en moldejar ua plancha d'aguest metalh, aplicà-i er esmalt en tot hornèjà-lo a temperatures qu'arriben enquias mil grads. Dempús d'amiar a tèrme tot aguest procès ja se trabalhe entà encrestà-i eth diboish que se vò representar. Mercè Lozano emplègue ena sua òbra es mans e un pincèu entà dar forma a cadun des trabalhs qu'elabòre.

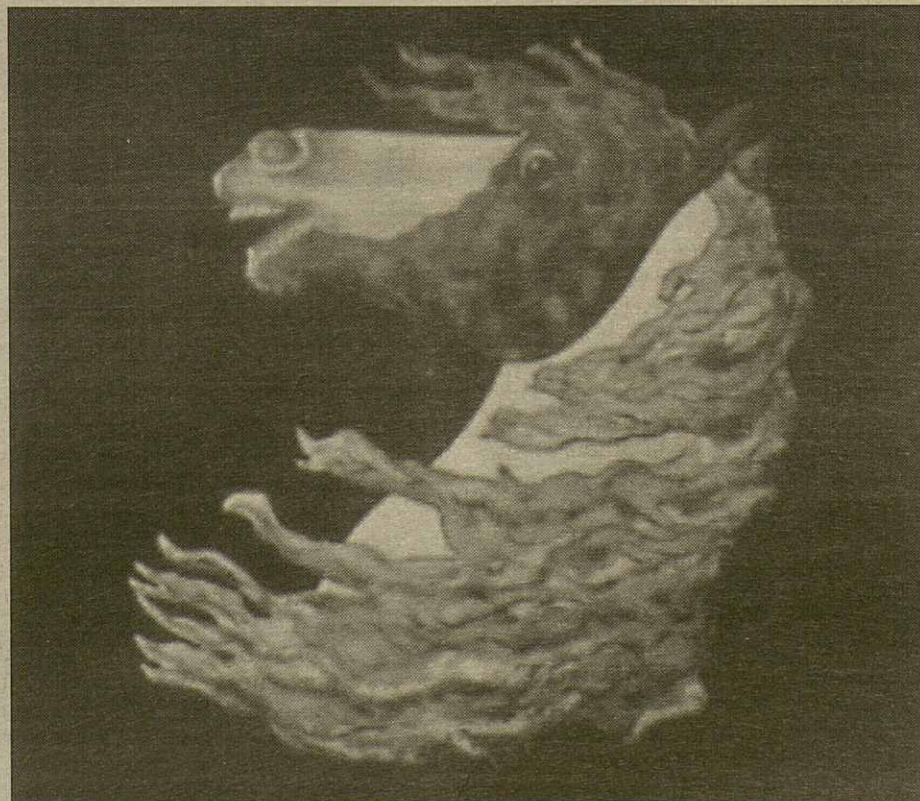
Aguesta tecnica deth domini deth huec e des mineraus que se i hèn a servir ei plan antica dat que ja ère consi-

derada, un viatge elaborades es pèces, coma jòies pes civilisacions pèrses e bizantines.

Maugrat qu'abantes es motius que se representauen èren basicament religiosi, en Vielha s'expòsen pèces damb motius plan actuaus hèti en plaques en forma de silueta, a on se pòden veir des d'alegories d'un shivau, figures umanes, eca.

Era artista, que hè uns vint-e-cinc ans acabaue es sòns estudis de Bèrs Arts en Escòla Massana de Barcelona, dempús d'un temps sense exposar, a decidit dar a conèisher era sua creacion en tot hèr diuèrses exposicions de manèra itineranta. En aguesti moments ven de mostrar es sòns quadres en Vilanova i la Geltrú en tot qu'enes pròpèus mesi se pòràn trapar en endrets coma Figueres, Argenton o Palamós.

Mercè Lozano, autora des trabalhs, ei ua des pògues qu'emplèguen aguesta tecnica en Catalonha.

Aguest ei un des trabalhs que ja se pòden veir ena exposicion

Era exposicion se pòrà visitar enquith pròpèu dimenge 4 d'abriu en oraris de 5.30 a 8.30 dera vrespada de deluns a diuèndres, e de 11 a 2 deth meddia e de 5.30 a 8.30 ores dera tarde es dies festius.

Er accés tara aula de cultura dera Caixa deth Penedès ei pera plaça dera glèisa. Un viatge aquíu, Mercè Lozano atierà personaument a toti aqueri que siguen interessats en conèisher mès de pròp eth sòn trabalh.

Carona enjós

La rumor de la Carta Europèa

David Grosclaude
LESCAR

“La Carta europèa de las lengas es signada”. La rumor circulava la setmana passada amb regularitat. S'amplifiquèt aquesta setmana mas amb un pauc de confusion. Es de tot biais la pròva que lo subjècte preocupa lo monde cultural occitan e que l'impaciéncia comença de far son òbra. Calia donc anar veire se l'una o l'autra font oficiala podia confirmar la novèla. Al servici de premsa de Matignon, en çò del primièr ministre, sabian pas res mas voliá pas dire que l'informacion fogués faussa.

A la *Délégation Générale à la Langue Française* ont son encargats ara de las lengas ditas regionals, l'informacion es pas confirmada mas sabon que la rumor circula. Per l'alimentar, un article de Charles Pasqua, ancian ministre de l'Interior RPR, dins *Le Monde* ont respondia a las presas de posicion europeïstas de Jacques Chirac, lo president de la Republica, e ont escriviá: “Sacabam de ratificar la Convencion europèa per la defensa de la lengas e culturas regionals”. Una frasa que podia pas qu'alimentar la rumor, evidentament!

La *Délégation Générale à la Langue Française* confirma una causa: lo rapòrt de Bernard Cerquiglini, lo lingüista encargat de far la lista de las lengas que serà anexada a la Carta europèa, es estat remés e la signatura de la Carta es totjorn prevista per la fin de març o pel començament d'abril. Lo ministèri de la Cultura dins sa letra d'informacion es de cap a publicar una pagina que fa lo punt sus la question de las lengas. En aquel tèxte dison que seguisson d'estudiar las mesuras que caldrà adoptar en lo domèni dels mèdias e de la cultura e qu'estudian tanben los mejans que seràn necessaris per aquò far. Res de nòu!

La rumor parla tanben d'un fait que seriá puslèu positiu: Lo rapòrt Cerquiglini seriá pas en contradiccion amb la lei Deixonne de 1951 que reconeis l'occitan coma una lenga e que la trociqueja pas en dialectes e sosdialèctes.

Lista longassa?

La rumor ditz tanben que la lista de las lengas anexada al tèxte europèu seriá força longa. Una causa confirmada per la letra d'informacion del ministèri de la Cultura que parla: “d'una lista larga de lengas autant en

metropòli coma oltra mar”.

Serian 70 lengas que lo rapòrt Cerquiglini reconeis. Segur cal esperar la confirmacion mas fogués vertat seriá una pròva que lo govèrn vòl benlèu denegar la question lingüistica en la negar. L'alongament de la lista de las lengas permetriá atal de comparar de causas que se pòdon pas comparar e tanben de temptar la creacion d'un antagonisme, d'una division.

La manòbra subtila seriá de considerar las lengas de l'immigracion coma las lengas istoricas del territòri francés. Tota contestacion d'aquela mescla seriá immediatament denunciada coma racista o sectària. Puèi, l'esmiutament permetriá de considerar lo problema coma quasi folcloric. Enfin lo partatge dels mejans financers que seràn (o sabèm per avança) limitats, seriá una faison de reglar definitiva-ment la question.

Se la signatura de la Carta europèa es imminente sabèm que serà pas qu'una etapa. Quand l'ambassador de França aja signat lo document al nom de França i aurà encara la question de la ratificacion pel Parlament. Es aquela ratificacion que

donarà una vertadièra valor al tèxte.

Es sonque quand los deputats franceses discutiràn la ratificacion que serà possible de conèisser l'importància de l'engatjament de la França. Es dins la lei que diràn quantes articles de la Carta seràn en vigor per las lengas parladas sul territòri francés. Benlèu, d'aprèp nòstras informacions, i aurà dos nivèls amb engatjaments mai fòrts per las lengas istoricas de

l'Estat francés (l'occitan ne fa partida) e un engatjament mens fòrt per d'autras.

Lista possibla

La lista possibla de las lengas que seriá anexada a la Carta: alsacian, basc, breton, catalan, còrse, occitan, flamenc. I auria tanben: 28 lengas de Nòva Caledònia; lengas de Guaiana; 6 lengas de Polinesia. Los creòles de Martinica, Guadalopa, Reunion, Guaiana. Òm trobarà tanben formas dialectalas del francés (parlars d'oïl), lo francoprovençal e se parla tanben de marcar lo berbèr pr'amor de la preséncia importanta de berbèrs en l'Estat francés.

Charles Pasqua, ancien ministre de l'Intérieur

Fa qualque tempset aguèrem l'escasença de publicar las recomandacions del Conselh de la Lenga Occitana (C.L.O.) arribadas en çò nòstre de la man de son secretari: en Domergue Sumien.

Èra mestièr, dempuèi un brave moment ja, d'aver una mena d'autoritat ortografica e lingüistica sus çò que se fa dins lo mond de la lenga occitana. Non pas que las divergèncias fogués de las mai nombrosas mas existissián totjorn de dobtes, de problèmas que se pausavan de longa e que lor i calia aportar una solucion definitiva. De còps, coma dins lo cas de la problematica -s- o -z- (“civilisar” vs “civilizar”), las reformas s'èran multiplicadas adereng sens laissar clara ni definitiva la causida mai normativa.

Lo Conselh nasquèt lo 7 de junh de 1997 amb una acampada que se faguèt a Tolosa. Tre aquel moment doncas, l'occitan possediá coma las autras lengas de difusion mai ampla, un organisme normatiu que ne regulèsse son estat actual e son evolucion. Foguèron aprèp elegits los membres de son burèu que ne balharem la composicion çai-jos.

D'en primièr entre sos membres cal remarcar que la presidéncia es portada per un dels mai importants lingüistas e sociolingüistas catalans,

Xavier Lamuela. A mai del meriti del prestigiós cercaire, se deu veire qu'èra causida aital la persona mai imparciala possibla (lo tèxte meteís mençona las garrolhas tròp frequentas entre los diferents sectors de l'occitanisme). Ne son vice-presidents Patric Sautzet professor a la Sorbona, un dels melhors coneissedors de la gramatica e lingüistica occitana (es un dels creadors del projecte Sabaud del Gidilòc) autor del “Verb Occitan” e Jacme Taupiac, un dels mai infatigables lexicòlòg de las tèrras occitanas autor del “Diccionari de mila mots”. Son secretari general n'es Domergue Sumien, un jove lingüista provençal encargat a mai de las relacions amb los airals provençals e lo clavari Maurici Romieu professor de l'Universitat de Pau.

Un dels ponches que me faguèron mai plaser foguèt lo de veire qu'existís una fòrta volontat de mantenir de ligams amb las Valadas del Piemont amb Franc Bronzat, e la Val d'Aran amb Xavier Lamuela, perifèria sovent malastrosament dobladas per l'occitanisme tradicional.

Las preconizacions que se publiquèron aquí foguèron adoptadas aprèp un consens entre sos divers membres. Calguèt que cadun faguésse qualque concession per respondre a l'opinion generala e endevinham que foguèt pas gaire aisit. En general se repetisson las règlas formuladas per l'Alibèrt en apondre de leugièras modificacions graficas subretot dins l'emplèc dels trèmas e dels titolets e modificar qualques grafias.

Pasmens las divisions tradicionals entre l'emplec alibèrtin de l'accentuacion dels vèrbs acabats per una nasala (dison) e lo (mai minoritari) del clan de l'abat Salvat (dison) sembla que se son pas regladas d'un biais ben definitiu encara... Es un afar de seguir!

Pasmens un dels problèmas mai importants que se pausan encara a l'ora d'ara es qu'aquesta entitat es pas totjorn, e sonque, a espiar-espichar çò que se fa e s'escriu. Lo Conselh es pas, se vòl pas e pòt pas èsser una mena d'Acadèmia Francesa o altra. Es a dire que sos membres an d'activitats autras que los

ocupan fòrça e que s'amassan quand n'an léser. A mai los occitanistas son pas gaire acostumats a aver una entitat reguladoira e encara mens a abandonar un individualisme ardent, çò que pòt causar mantun problèma venidor. S'apond a aqueste problèma lo tradicional obstacle de la manca de difusion de las informacions, que fa que segurament mai d'una persona coneis pas lo contengut de las decisions del conselh, o sap pas que i a agut de decisions o pièg encara sap pas que i a un Conselh de la Lenga...

Existís a mai dins l'occitanisme una fòrta preocupacion per la lenga, que benlèu fariá mestièr dins l'airal catalan davant las avalanchas de castilhanismes qu'envasisson cada jorn mai la lenga. Es aital qu'en occitan podèm veire florir de solucions, de còps estranhas, que provan una iperactivitat cerebrala de qualques individus, que semblan pasmens pas gens adaptadas a la problematica de la lenga (per ex. *televista per television, *solvucion per solucion, *diccion per mot, paraula eca...). Sovent sembla qu'existís

una tendéncia a defugir las solucions lexicalas mai pròchas del francés quand sovent la sintaxi o las locucions son totalament francizadas.

Se per escasença volguèssetz vos assabentar mai prigondament del foncionament e accions del Conselh podètz consultar l'adreça seguenta sus Internet:

<http://cgi1.geocities.com/At hens/7156/CLO.html>

PS: S'aguèssetz agut de problèmas per legir los tablèus del còp passat, vaquí qualques precisionetas que vos pòdon ajudar. A la drecha las causas recomandadas, a l'esquèrra las causas que sovent se fan servir. Dins lo primièr paragraf los accents son pas apareguts. Abans se marcavan pas los accents, los trèmas e las cedilhas sus las majusculas, ara son obligatòris e aital podèm distinguir “angles” de “anglés” e “forca” de “fòrça” per exemple.

Col·labora l'Arxiu Occità de la UAB

<http://www.uab.es/inst-ESTUDIS-MEDIEVALS/ARXIU-OCCITA/>

Institut d'Estudis
Medievals.
Edifici B.

08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44

E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

Conselh(s) de la lenga

Claudi Balaguer

miralhem-mos

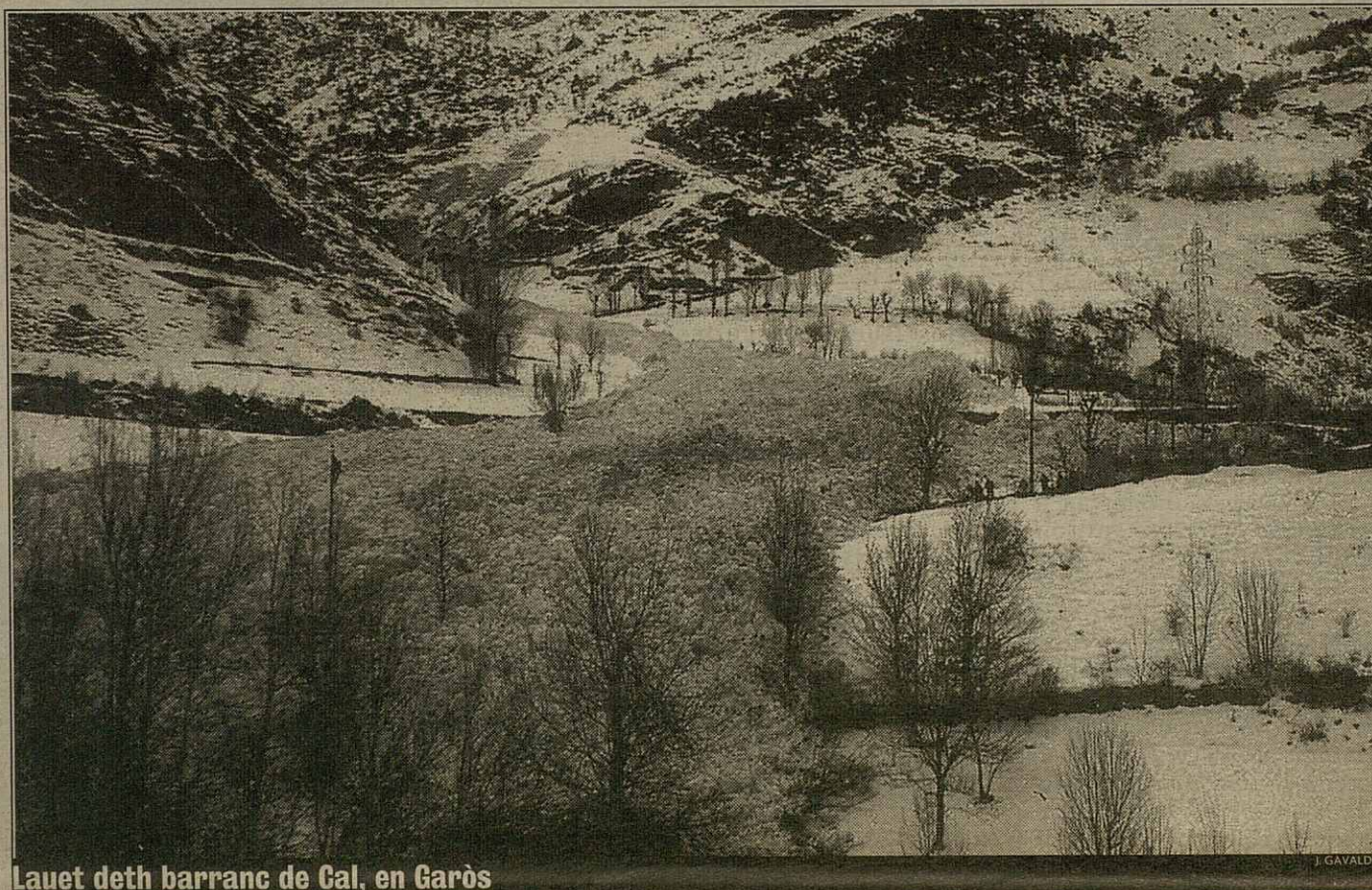
“En veir que sautaue era nhèu pensè: ja èm perduts!”

Xavi Gutiérrez e Riu

“**B**ien conocemos que la naturaleza opone un obstáculo poderoso en otra de las fatalidades que aquejan a los que habitan la falda del Pirineo; hablamos de lo que en el país se llama *lauets*, en francés *avalanche* o sea desprendimiento de nieve caída de lo alto de las montañas. Aquellas inmensas moles en días de calma se desprenden, destruyendo cuanto a su paso encuentran, bajando mezcladas con enormes peñascos, con árboles robustos. De muy lejos, los habitantes oyen el ruido de aquella prolongada detonación, sobrecogiéndose de espanto al contemplar las desgracias que ocurrir hayan podido. Y es de notar que estas catástrofes sobrevienen en el día más sereno, con el sol más brillante, con la atmósfera más despejada. Nosotros hemos pasado este puerto [dera Bonaigua] en el mes de abril, hemos tenido la precaución, que no deben olvidar los militares, de hacer una fuerte descarga en lo más alto, porque allí no pueden alcanzar los desprendimientos: tres días después volvimos a pasar el puerto, y un valle profundo y dilatado le encontramos cubierto por una cantidad inmensa de nieves, piedras disformes y árboles extraordinarios: para que nuestros lectores formen una idea de lo que suponen estos desprendimientos, diremos dos cosas: primera, que mucho antes de llegar la avalanche, el viento que la precede arranca de cuajo los árboles más robustos; segunda, que a una columna de 1.000 y 2.000 hombres, un mediano desprendimiento la envuelve sin que quede ni señal de haber ocurrido tal catástrofe. Nosotros hemos presenciado avalanches en los Alpes suizos, hemos visto cerca de Grindelwald desprendimientos de los elevados picos de Eiger, Mettenberg y Wetterhorn, y podemos asegurar que nos han parecido más terribles, más desastrosos los de la parte del Pirineo que describimos”.

Auem començat tamb ua citacion literau de Pascual Madoz, exgovernador e jutge dera Val a mejans deth sègle passat, que non pòt èster mès descriptiu ne explicatiu de çò qu'ei un lauet, ajudada, ath dessús, per un lengatge que poderiem definir de romantic, tau coma correspon ara epòca.

Un des lauets mès coneishudi pes montanhaires pòrte nòm de hemna:

Lauet deth barranc de Gal, en Garòs

Simona. Li demanam ath senhor Antonio Deò, d'Es Bòrdes, per aguest e mos ditz qu'encara non a baishat enguan, çò qu'ei estranh tamb era nhèu que i a. Mès que tot a ua explica: “çò qu'a passat ei qu'a gelat e alavetz era nhèu se sarre e se ten, e ja non baishè”. Mau-grat açò, encara pòt baishar segontes eth “se hè bèra nheuadeta en abriu o mai, se colarà peth dejós d'aquera e alavetz òc que baisharà”. Eth que ja a baishat ei eth lauet de Tauegar, eth besson d'aqueth, pr'amor que toti dus gessen deth Tuc dera Entecada, era un per un cant e eth de Simona per aute, per dues pales que Madoz auesse definit, tamb eth sòn romanticisme, coma ‘imponentes’. Aqueth lauet non a baishat sonque tamb nhèu enguan, mos ditz Antonio, e ara seguida puntualise: “com qu'era nhèu s'agarre en solèr, alavetz baishè eth botàs e s'ac empòrte tot, inclús era tèrra de dejós; ara non se i pòt passar perque eth lauet peth dessús ei plen de hanga pr'amor dera tèrra qu'a arrincat”.

Ei clar qu'aguesti son des mès coneishudi pera atirada toristica dera Artiga de Lin. En aguesta arribèra baishauen, e baishen -pòc o molt, depe-

nent der an-, un pilèr de lauets per dreta e quèrra: eth de Montpius, era lits des Mates, eth de Satronca, eth deth barranc d'Aubèrt...

Ena ment deth nòste interlocutor, e dera gent grana en generau, i a eth rebrembe qu'abantes nheuauè plan mès qu'ara: “Alavetz èren iuèrns lègi, que s'ampliè tot de nhèu; non pas com ara que non nhèuè bric. E que i calie anar tara montanha, perque auies eth bestiar per aquíu”. Dilhèu ei per açò, perque se trabalhauè lèu tostemp dehòra, e perque i calie anar per fòrça tara montanha, qu'ei mès viu eth sentiment d'auer caushigat nhèu pendent toti es mesi der iuèrn, de noveme enquia abriu.

Era sason qu'emprinciam ei era mès propícia tàs lauets. Mès que non ei era unica. A viatges les an vist a baishar es vesins d'Es Bòrdes dejà a començaments d'iuèrn, “quan hè aqueres nheuadasses en noveme”. E i a agut bèth an, de nheuades importantes, qu'eth nòste entrevistat a trobat era pista qu'amie entara Artiga talhada pes laus per Sant Joan encara, tamb çò qu'es toristes auien de demorar baish, en pòble. Ei clar qu'açò ère abantes, quan non i auie era maquinària actuau. Enguan, tamb es pales e es modèrnes maquinas, dauriràn era carretèra tà Setmana Santa. Respècte ara desparièra tecnologia d'abantes e d'ara- eth senhor Deò rebrembe ua anecdòta: “Un an i auec un qu'auie crompat era subasta de husta e se li quedèc en aute costat deth lau. Tà arrecuperà-la abantes non se pòirguesse, comencèren a trèir era nhèu tamb vagonetes; mès ère un prètzhet penós. Dempús l'arribèren a treir, mès des.hènt era nhèu tamb aigua ajudadi per tuèus que, convenientament canalisadi, portauen era aigua deth barranc”.

Un des dies que non pòirà desbrembar jamès ei quan patic es efectes d'un lauet ena pròpria pèth. “Un viatge, en mes de mai, anèrem a campar es oelhes a veir se les trobàuem es que mos faltauen. Anàuem quate deth pòble, un des quaus parlaue fòrt. Sonque auí temps de didé-li de carar que ja vedí que sautaue era nhèu e pensar: ja èm perduts! Mos arrosseguc dus cents mèrres, des quate que i anàuem as dus de deuant. Açò siguec un 25 de mai. Sòrt que sonque siguec ua litsadeta en ua coma soleta, e per açò sonque mos hec a baishar enquia cap deth bòsc.”

Mès qu'era experiència ei un grad, e com ditz eth: “ja te'n maufides d'aguesta arribèra e ja non i passes se ves que no'n a baishat eth lauet, perque senon, te cògue”. A viatges que jògue un papèr important era sòrt, o eth destin, perque ei curiós que i a ans seguits que baishen fòrti lauets e d'auti que non baishè cap. En repòrt ad açò mos ditz Antonio “qu'enes Horquets, ena zòna de Gèles, mentre hègen es trabalhs es de Productora -tà canalisar era aigua entara centru de Benós-, que i sigueren cinc o sies iuèrns, non i passèc arren. Aquíu naut i monterèn un campament que li didien ‘des soïssi’, perque i auie enginhèrs d'aqueth país. Donques er iuèrn dempús de marchar baishèc un lauet e s'ac emportèc tot!”.

De lauets, com de tot en aguest mon, n'i a plan diuersi: mès grans o petiti, de nhèu povàs o umida, mès destructius o mens. Mès qu'ath parèr d'Antonio çò de mès perilhós son es pubilhades, “quan era nhèu agarre aire e se hè com un tornado que quan baishè s'ac empòrte tot, arbes e bòsqui sanceri les aringue. Aquèrò ac rase tot!”, ditz, en tot assolidar era descripcion de Madoz. Era pròpleu setmana vo'n condem mès.

La Setmana

B. p. 86 — 64230 LESCAR

Telefòne : 05 59 68 66 79

Telecopia : 05 59 68 67 17

Setmanèr occitan d'informacions publicat per la
S. C. O. P. — S. A. R. L. VISTEDIT
Las Campanhas 64150 SEUVALADA

Director de la publicacion : David Grosclaude